

BULETINUL

SOCIETĂȚII NUMISMATICE ROMANE

APARE LUNAR.—ABONAMENT ANUAL 3 LEI.—NUMÉRUL 50 BANI

Sediul la cancelaria Museului Național de antichități
Palatul Universității din Bucuresci

Cu o vie părere de rău anunțăm încetarea din viață a regretatului nostru coleg

DIMITRIE PANKU

care ne-a părăsit în ziua de 31 Octombrie 1904.

El a fost membru fondator și membru în consiliul de administrație al Societății Numismatice Române:

Deplângem cu atât mai mult moartea sa, cu cât perdem nu numai pe unul din inițiatorii formării Societății noastre, care a lucrat fără preget și cu iubire la crearea ei, dar și pe un colaborator harnic de ale căror sfaturi și cunoștințe ne-am folosit.

Fie-i jărâna ușoră.

INVITAȚIUNE

Domnule membru,

Am onoare a vă ruga să luați parte la adunarea extraordinară a Societății Numismatice Române, care va avea loc Sâmbătă, 18 Decembrie 1904, orele 8 $\frac{1}{2}$ seara, în palatul Universității, sala No. IV.

Ordinea zilei :

1) Darea de seamă de mersul Societății pe anul 1904;

2) Conferința D-lui profesor *Gr. G. Tocilescu* despre «*Numismatica anticelor orașe dobrogene : Tomis, Kallatis și Istropolis*».

3) Chestiuni privitoare la Societate.

Primiți, Domnule membru, asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Președinte, *M. C. Sutz.*

Secretar, *Al. G. Cantacuzino.*

Ședința din 12 Octombrie 1904

Președinția D-lui *GR. TOCILESCU*, vice-președinte.

Membrii prezenți : D-nii *Alex. G. Cantacuzino*, locot.-colonel *G. Iordănescu*, *G. Alessandrescu*, *Carol Storck*, *Dr. George Severeanu*.

D. Dim. Panku absentează, fiind bolnav.

Se votează ca membrii activi ai Societății D-nii : *C. C. Olănescu*, *Anastasie Simu*, *P. C. Dobrescu*, *N. I. Zamfirescu*, *M. Burghela*, *C. I. Zamfirescu*, *Emil I. V. Socec*, *Baron Barbu B. Bellio*, *Lascar L. Cotargiu*, *Dimitrie Olănescu*, *Victor Berceanu*, *Ioan I. V. Socec*, *M. I. Ascher*.

La ordinea zilei : 1) *D. locot.-colonel G. Iordănescu*, casier-contabil, citește raportul său asupra situațiunii casei Societății, și din care raport se constată că actualmente se găsește în casă o avere de 2399,08 lei, în bani și în medalii.

Conform art. 24 din statute, se delegă D-nii *C. Alessandrescu* și *Carol Storck* care să verifice situațiunea casei.

2) Medalia lui *Mihail Bravu* *D. Al. G. Cantacuzino* arată importanța baterii unei medalii comemorative marelui și viteazului domnitor *Mihail*.

D. Gr. Tocilescu este de aceeași părere, arătând că Societatea Numismatică are trei motive puternice pentru ca să bată această medalie, și anume : inaugurarea capelei din *Târgoviște*, inaugurarea monumentului de la *Călugăreni* și comemorarea tricentenarului de la moartea domnitorului, care de și a fost în 1901, totuși Societatea nefiind înființată la acea dată, este datorare de a nu lăsa astăzi să treacă în uitare acea aniversare.

D. Dr. G. Severeanu arată că Societatea nu poate să bată actualmente de cât o singură medalie, și anume: în amintirea împlinirii a 300 ani de la moartea domnitorului țării românești, rămânând ca cu privire la comemorarea inaugurării celor-alte două monumente, comitetele respective să ne adreseze o cerere, în cazul când doresc a bate câte o medalie comemorativă.

Consiliul de administrație fiind de aceeași părere, delegă pe D. Gr. G. Tocilescu să studieze chestiunea, stringând elementele necesare pentru baterea medaliei și pe care să le prezinte la viitoarea ședință.

Ședința din 28 Octombrie 1904

Președinția D-ului M. SUTZU.

Membrii prezenți: D-ului Gr. Tocilescu, locot.-colonel G. Iordănescu, Carol Storck, Dr. G. Severeanu.

D-ului: Al. G. Cantacuzino, D'm. Panku, C. Alessandrescu se scuză că nu pot lua parte la ședință.

Se votează membru activ al Societății D. C. I. Manu din Iași.

Se aprobă suma de 10 lei cheltueli de cancelarie.

Se primește o adresă din partea onor. minister de culte prin care se face cunoscut că s'a depus la Banca Națională restul de 500 lei ce datora Societății pentru medaliiile lui Ștefan-cel-Mare.

La ordinea zilei: 1) Medalia lui Mihail Viteazul. D. Gr. Tocilescu prezintă mai multe reproduceri după tablourile originale din timpul domnitorului. D. Dr. G. Severeanu prezintă fotografia pecetei domnitorului. Se decide a se trimite acestea la casa Wilh. Mayer și Frz. Wilhelm din Stuttgart pentru a ne grava medalia.

2) Se prezintă raportul D-lor C. Alessandrescu și C. Storck, delegați a revizui casa Societății.

REFERATUL

D-ului casier-contabil locot.-colonel G. Iordănescu, prin care se constată situațiunea averii Societății Numismatice Române

Averea societății se compune din :

A. Medalii, diplome nescrise, clișeuri și cărți ;

B. Din bani în numerar.

Pentru formarea colecțiunii avem medalia de argint a Facultății de medicină din Bacău, donată de D. Dr. George Severeanu.

Diplome nescrise în număr de 245. Un moțel de diplomă. 14 clișeuri, tipărite în diferite numere ale Buletinului. Asemenea pentru serviciul de cancelarie avem trei stampile cu cutiile lor, precum și primul proiect al medaliei lui Ștefan-cel-Mare.

În privința sumelor încasate și a cheltuelilor făcute, după cum se poate constata din registru și din actele justificative de la 1 Ianuarie 1904 și până la finele lunii Septembrie a. c., sunt următoarele :

VENITURI	Lei B.		CHELTUELI	Lei B.	
	Lei	B.		Lei	B.
Din taxa de 5 lei pentru admiterea ca membru.	210	—	Plata statutului Societății	153	35
Din cotisația lunară de 2 lei	511	—	Costul diplomelor și scrisul lor	125	—
Donațiune făcută de D. președinte M. Sutz.	300	—	Costul stampilelor din Viena	66	05
Donațiune făcută de D. secretar Al. Cantacuzino	200	—	Registre, imprimate	60	70
Din abonamente la Buletinul Societății	75	—	Cheltueli de cancelarie	66	20
Din suma vărsată de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice la Banca Națională, în contul costului a 2.700 medalii Ștefan-cel-Mare	4.900	—	Plata medaliiilor Ștefan-cel-Mare	5.010	50
Din vânzarea medaliiilor prin liste de subscripții și în parte la particulari	1.312	87	Costul vânelor	448	10
			Costul transportului a 40 grupuri cu medaliiile subscriitorilor	29	30
			Premiul dat D-lui Celesti Fabio	200	—
			Plata transportului modelului de gips a medaliei Ștefan-cel-Mare	36	55
			Cheltueli de expediție, timbre	18	29
			Remisa incasatorului	10	—
			Costul Buletinului No. 1, 2, 3, 4	156	25
Total	7.508	87	Total	6.380	29

Contul general în bani

	Lei	B.
Numerar	49	33
La Banca Națională a României	1.109	25
De primit de la onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice ¹⁾	500	—
15 medalii de argint și 180 bronz, la librăria Sococ spre vânzare	466	50
15 medalii argint și 127 bronz, în casă	304	—
Total	2.399	08

1) Actualmente suma este depusă la Banca Națională a României.

Ast-fel Societatea prezintă un capital în banii și medalii de lei 2.399, banii 08, și mai are de primit cotizațiile până la 1 Ianuarie de cel puțin 300 lei, din care se va plăti Buletinul.

Casier-comptabil, Locot-colonel *G. Iordănescu*.

Conform art. 24 din statute se delegă doi membrii din consiliul de administrație care să verifice averea Societății.

PROCES-VERBAL

Subsemnații, delegații din consiliul de administrație de către D. președinte, conform art. 24 din Statute, pentru a verifica registrele și casa D-lui casier-comptabil, de la 1 Ianuarie 1904 și până la Septembrie a. c.

A : Luând de bază referatul D-lui casier-comptabil, s'a verificat registrul-jurnal, registrul de partiții, tabloul de medalii vindute, precum și registrul de averea societății, am constatat următoarele :

Incasări de la 1 Ianuarie până la data verificării sunt de	lei 7.508 87
Cheltuielile sunt de	" 6.380 29
Rămâne	lei 1.128 58

Din această sumă, lei 1.109, banii 25, sunt asupra Băncii Naționale a României, după cum se constată din adresa Băncii No. 27.406 din 1904 ; iar lei 19, banii 38, asupra casierului.

Osebit de aceste sume, s'a constatat că ministerul de culte a vărsat la Banca Națională, numai suma de lei 4.900 din costul medalilor de lei 5.400; ast-fel că mai datorază societății lei 500.

Privitor la medalii, Societatea a comandat la fabrica Wilh. Mayer și Frz. Wilhelm din Stuttgart, 40 medalii argint și 3.710 bronz, în costul de 5.040 lei, banii 50.

Cheltuieli de vamă, transport, etc., 532 lei, banii 24 ; vindute ministerului de culte și instrucțiune publică 2.700 medalii bronz, cu suma de 4.900 lei ; vindute la subscriitorii 10 argint și 703 bronz, în sumă de 1.312 lei, banii 87. Rămân ast-fel în casă 30 medalii argint și 307 bronz, în valoare de 670 lei, banii 13, și cu suma de 500 lei dată de minister, rămâne în casă 1.170 lei, banii 13.

Ca concluziune, averea societății în momentul verificării noastre se compune din :

Numerar	lei 1.628 58
În medalii Ștefan-cel-Mare	" 770 50
Total	lei 2.399 08

Afară de acestea, s'au mai găsit înregistrate :

2 medalii : Facultatea de medicină din București și un model Ștefan-cel-Mare.

1) clișeură zincografică.

2) bibliotecă.

Am vizat și subscris registrele, tabloul de medalii vindute cât și referatul; iar în registrul cu tuș pe fie-care talon al recepsei, care s'a constatat că a fost încasată și trecută

de către consiliul de administrație să bine-voiască a da cuvenita descărcare a proces-verbal în Buletinul societății.

Me.

Carol Storck.

București, 21 Octombrie 1904.

SECRET

Referatul polon Ioan Sobieski reprezentat.

Pentru comemorarea acestei victorii naționale se bate o monedă.

Aversul reprezintă bustul lui Ioan Sobieski, văzut din față, cu palma ridicată pe trunchi, și o cimiră de solzi de argint, peste care artistul a gravat un guler de blană, cu inscripțiunea :

PATRIÆ SCUTUM NATALE DETECTÆ

Reversul (Sas). O coroană de lauri și inscripțiunea :

IOANNI SOBIESKI
MAGNO REGNI ET MILITIE
MAGISTRO OBRUPTI FOEDERIS
QUOS PATER AD CHOCIMUM
MUM ICERAT VINDICTAM
IBIDEM DE HOSTE SUMPTAM,
EXERCITUM AD INTERNECIONEM
CASUM, CASTRA CAPTA, SPOLIA
ACTA VALACHIAM, MOLDAVIAMQ
IN PROVINCIAM REDACTAS,
FINES REIPUB. AD DANUBIUM
PROLATOS, INFERIAS AVO
MATERNO MISSAS MEMORIA
SERVATA ÆTER. PUBL.

1) Această medalie provine din marea colecțiune de monete și medalii poloneze a lui Sigismund von Chelmski, și se află în posesiunea mea.

(Traducere) :

Scutul originar al patriei iubite

Lui Ioan Sobieski, marele maestru de guvernământ și de război; că el a luat răzbunare de tratatul călcat ce atât câștigase la Hotin tot acolo din partea inamicului, că armata a fost măcelărită până la exterminare, că lagărele au fost răpite, trofeele culese, reduse în provincie Valachia și Moldova, împinse hotarele republicii până la Dunăre, că victime au fost trimise pentru anchiul de mamă, ca amintirea să se păstreze în veac.

(Vezi descrierea acestei medalii în cartea comteului *Eduard Raczyński*: La médailles de Pologne ou collection de médailles ayant rapport à l'histoire de ce pays depuis les plus anciennes jusqu'à celles qui ont été frappées sous le règne du roi Jean III (1513—1696), Tom. II, pag. 259).

În inscripțiunea medaliei pe lângă că se comemorează victoria de la Hotin, care victorie ștergea rușinea înfrângerii suferite lângă aceeași ziduri în 1622, se amintesc și două fapte istorice și anume:

1° Subjugarea țărilor române și întinderea republicii lui Sobieski până la Dunăre, și

2° Prin această victorie se oferea un sacrificiu expiatoriu, strămoșului de mamă a lui Sobieski.

Să analizăm niște aceste două puncte:

I. Inscripțiunea arată, în mod vădit, nu numai intențiunea lui Ioan Sobieski de a se subjugă țările surorii, dar chiar un fapt îndeplinit, adică întinderea Poloniei până la Dunăre. Întâmplatu-s-a oare aceasta?

Dacă urmăim pe cronicari în descrierea evenimentelor întâmplute, în acele vremuri, găsim cum războiul Turco-Polon începe la 1671 cu o pierdere a polonezilor. Sultanul Mohamed în fruntea oastei sale ocupă cetatea Camenița la 30 August același an.

Războiul însă continuându-se multă vreme, Sobieski, în 10 Noiembrie 1673, înaintează asupra cetății Hotin, pe care o ia numai grație ajutorului dat de domnii țărilor române, care intră în tabăra polonă. Sobieski, în schimb, dupe ocuparea Hotinului, se scoboară în Moldova, pune mâna pe Suceava și pe cetatea Neamțului, luând în stăpânire aproape toată partea de sus a Moldovei.

Se pare că această medalie a fost făcută imediat după această victorie, când în mintea generalului polon încolțește ideea de subjugare a Moldovei și Valachiei; ideea care persistă mult timp în urmă, căci Sobieski, în tratările de la Carlovitz din 1689, cere subjugarea, cel puțin a Moldovei.

De fapt însă Moldova nu a fost subjugată și chiar ocuparea ținuturilor de sus din 1673 este de scurtă durată, căci Sobieski dorind a se sui pe tronul Poloniei, ocupat atunci de Mihail Visnovieki, se retrage din țara Moldovei.

Vedem, dar, că din acest punct de vedere inscripțiunea nu reprezintă un fapt îndeplinit, ci ea nu oglindesc de cât dorință și poate speranța polonezilor.

II. Prin această victorie se răzbuna de moartea anchiului său de mamă.

Ce legături exista oare între victoria de la Hotin și răzbunarea strămoșului lui Sobieski? Pentru a înțelege aceasta, trebuie a ne ridica în istoria Moldovei din începutul secolului al XVII-lea, când vine dinastia Movileștilor și când odată cu ea apare și influența Poloniei în țară. Într-adevăr, sub domnia lui Ieremia Movilă, armata polonă ocupa Hotinul, iar Moldova este tributară regelui polon. De la această dată, influența Poloniei merge alături cu supremația turcească, până în 1619, când Porța dorind a avea un domn supus ei, numește pe străinul *Gaspar Gratiani* (1619—1620), pe care Sultanul îl însărează cu tratările de pace cu Polonia. De și Gaspar este pus pe scaunul Moldovei de Turci, ca un om de încredere al lor, totuși el nu întârzie a trece pe ascuns în partea Polonezilor.

Uneltirile lui sunt în curând cunoscute de Turci, cari trimet chiar un capigiu spre a-l omorâ. Gaspar prinzând de veste, omorâ pe trimisul Sultanului și fuge în lagărul Polon, la generalul *Zolcovski*, ce se afla la Hotin.

Armata turcă de sub comanda lui Skindir-Pașa se ia după Gaspar, bate cumplit pe polonezi sub zidurile Hotinului, iar generalul Zolcovski, care nu este altul de cât strămoșul de mamă a lui Sobieski, de care amintesc în medalia noastră, este omorit de omenii lui Skindir-Pașa. Gaspar Gratiani este ucis de boerii cepteliei și Goia.

Omorirea generalului polon o amintesc un stâlp de piatră, făcut de omenii lui Zolcovski la Slobozia-Săucăi, cam la $\frac{1}{2}$ milă de Movilău.

Iată dar explicația istorică a acestei importante medalii poloneze.

Dr. George Severeanu.

LICITAȚIUNI

Germania. *München*. La expertul Dr. Jacob Hirsch se vinde, prin licitațiune, colecțiunea de monete antice grece și romane, a prof. K. în R. Catalogul, ilustrat cu 14 tabele, conține 699 monete foarte rare și de cea mai bună conservăție. Licitațiunea începe la 17 Noiembrie st. n.

La expertul Dr. Eugen Merzbacher Nachf. se vinde, în ziua de 7 Noiembrie, prin licitațiune, colecțiunea D-lui Emil Kollmann. Catalogul descrie 1.362 monete și medalii diverse.

Belgia. *Bruzelles*. D. Ch. Dupriez, expert, vinde prin licitațiune publică, în zilele de 22 și 23 Noiembrie 1904, colecțiunea de monete, medalii și jetoane ale D-lor Van Eersel, M-me Löhreht, Lucien Reychler. Catalogul prezintă descrise 1.539 piese și este însoțit de 9 planșe, care reprezintă piesele cele mai rare din aceste colecțiuni.

IMPRIMERIA STATULUI

